

 [Betti PDF ta'rizde ju'klep ali'w \(101 Kb\)](#) [Versiyasi'](#) [Betti doc ta'rizde ju'klep ali'w \(101 KB\)](#)

«Qaraqalpaqstan Respublikasi'ni'n' referendumı' haqqı'nda» Qaraqalpaqstan Respublikasi'ni'n' Ni'zami'

I-bap. Uli'wma rejeler

1-statya. Referendum tu'sinigi.

Qaraqalpaqstan Respublikasi'ni'n' referendumı' – ma'mleketlik ha'm ja'miyetlik turmi'sti'n' anag'urli'm a'hmiyetli ma'seleleri boyi'nsha, soni'n' ishinde Qaraqalpaqstan Respublikasi'ni'n' ni'zamlari'n ha'm basqa da sheshimlerin qabi'l etiw, olardi' o'zgeritiw, ja'miyetlik pikirdi ani'qlaw maqsetinde g'alaba xali'qli'q dawı's beriw, xali'q ha'kimiyati'n tikkeley a'melge asi'ri'w quralı' boli'p tabı'ladi'.

Referendum qabi'l etilgen sheshimler Qaraqalpaqstan Respublikasi'ni'n' aymag'i'nda joqari' yuridikali'q ku'shke iye boladi' ha'm tek referendum joli' menen biykarlani'w yamasa o'zgeritiliwi mu'mkin.

2-statya. Puqaralardi'n' referendumg'a qatnasi'w huqi'qi'.

Qaraqalpaqstan Respublikasi'ni'n' a'h jasqa shi'qqan puqaralari' referendumg'a qatnasi'w huqi'qi'na iye boladi'. Sud ta'repinen qatnasi'qqa uqi'psi'z dep tabı'lg'an ruwxı'y kesel puqaralar, sonday-aq sudtı'n' hu'kimi boyi'nsha erkinen ayı'ri'w ori'nları'nda saqlanı'p atı'rg'an adamlar referendumg'a qatnaspaydı'.

Shi'g'i'si'na, sociallı'q ha's mu'liklik awhali'na, rasası'na ha'm milletine, ji'ni'si'na, bilimine, tiline, dinge qatnasi'na, siyasiy ha'm basqa da ko'z-qarasları'na, sol ori'nda jasaw waqti'na, jumi'si'ni'n' tu'rine ha'm si'pati'na qaray bo'lsheklep referendumg'a qatnasi'w boyi'nsha puqaralardi'n' huqi'qlari'n tikkeley yamasa qosı'msha qanday da sheklewlerge ti'yi'm salı'nadi'.

3-statya. Referendumdi' o'tkeriw principleri.

Qaraqalpaqstan Respublikasi'ni'n' puqaralari' referendumg'a i'qti'yarlı' tu'rde ha'm tikkeley qatnasadı'.

Referendumda dawı's beriw jasi'ri'n tu'rde a'melge asi'ri'ladi', puqaralardan erk bildiriwin qadag'alawg'a jol qoyı'lmaydı'.

Qaraqalpaqstan Respublikasi'ni'n' puqaralari' ten'dey tiykarlarda referendumg'a qatnasadı'. Ha'r bir puqarani'n' o'zi dawı's beredi ha'm bir dawı'sqa iye boladi'.

Referendumg'a tayarlı'q ko'riwdin' ha'm oni' o'tkeriwdin' bari'si'nda ken' ja'riyali'li'q, ja'miyetshiliktin' qatnasi'wi' ta'miyinlenedi.

4-statya. Qaraqalpaqstan Respublikasi'ni'n' referendum haqqı'nda ni'zamlari'.

Qaraqalpaqstan Respublikasi'ni'n' referendumı' Qaraqalpaqstan Respublikasi' Konstituciyasi'ni'n', usi' Ni'zamni'n', Qaraqalpaqstan Respublikasi'ni'n' Joqarg'i' Ken'esine saylaw haqqı'nda ni'zamlardi'n' talaplari'na muwapi'q o'tkeriledi ha'm Qaraqalpaqstan Respublikasi'ni'n' usi' ni'zamg'a qayshi' kelmeytug'i'n basqa da ni'zam aktleri menen retlestiriledi.

5-statya. Referendumg'a qoyı'lmaytug'i'n ma'seleler.

Respublikani'n' aymaqli'q pu'tinligin o'zgeritiw haqqı'nda, salı'qlar, byudjet haqqı'nda, amnistiya, keshirim beriw, ja'miyetlik ta'rtpiti, xali'qti'n' den sawli'g'i' ha'm qa'wipsizligin ta'miyinlew boi'nsha ayı'ri'qsha ha'm qi'stawlı' ilajlar haqqı'nda, Wo'zbekstan Respublikasi' du'zgen xali'q aralı'q sha'rtnamalardan kelip shi'g'atug'i'n minnetlemelerdi ori'nlaw haqqı'ndag'i' ma'seleler, sonday-aq lawazi'mli' adamlardi' tayı'nlaw ha'm bosati'wg'a baylani'sli' ma'seleler Qaraqalpaqstan Respublikasi'ni'n' referendumı'na qoyı'li'wi' mu'mkin emes.

6-statya. Referendumdi' belgilew huqi'qi'.

Qaraqalpaqstan Respublikasi'ni'n' referendumı'n o'tkeriw tuwralı' qarar qabi'l etiw huqi'qi'na tek Qaraqalpaqstan Respublikasi'ni'n' Joqarg'i' Ken'esi iye.

7-statya. Referendumg'a tayarlı'q ha'm oni' o'tkeriw jumi'slari'ndag'i' ja'riyali'li'q.

Ni'zam menen belgilengen ta'rtpite dizimge ali'ng'an siyasiy partiyalar, ka'siplik awqamlar, g'alaba ha'reketler, referendumdi' sho'lkemlestiriwge ha'm o'tkeriwge qatnasi'p atı'rg'an ma'mleketlik ha'm ja'miyetlik uyi'mlar, o'zlerinin' jumi'si'n' ashi'q tu'rde ha'm ja'riyali'li'q penen a'melge asi'radi'.

Siyasiy partiyalarg'a, ka'siplik awqamlarg'a, basqa da ja'miyetlik birlespelerge, g'alaba ha'reketlerge, miynet ja'ma'a'tlerine ha'm puqaralarg'a referendumg'a usi'ni'latug'i'n ma'seleni jaqlap yamasa og'an qarsi' irkinishsiz u'git-na'siyat jumi'si'n' ju'rgiziw huqi'qi'na kepillik beriledi.

Dawı's beretug'i'n ku'ni u'git-na'siyat jumi'slari' qadag'an etiledi.

Referendumg'a baylani'sli' barlı'q ma'seleler, sonday-aq referendumg'a usi'ni'latug'i'n ni'zamlardi'n' yamasa basqa da qarardi'n' joybarlari' tiyisli uyi'mlar qabi'l etken waqı'ttan baslap jeti ku'n ishinde g'alaba xabar qurallari'nda ja'riyalani'wi' tiyis.

G'alaba xabar qurallari' referendumg'a tayarlı'q ko'riwdin' ha'm oni' o'tkeriwdin' bari'si'n' sa'wlelendirip baradi', olardi'n' wa'killerine referendumg'a baylani'sli' barlı'q ji'ynali'slari' ha'm ma'jilislerge irkinishsiz kiriw ha'm tiyisli ma'limele ali'w mu'mkinshiligine kepillik beredi. Referendumni'n' komissiyalari' o'zinin' qurami', turatug'i'n orni' ha'm jumi's waqti', dawı's beriw ushi'n uchastkalardi'n' dizimleri haqqı'nda o'z waqti'nda xali'qqa ma'lim etedi.

Referendumni'n' komissiyalari'ni'n' ma'jilislerine, sonday-aq dawı's beriw waqti'nda ja'ne dawı'slardi' esaplaw waqti'nda dawı's beriw uchastkalari'nda referendumni'n' na'tiyjelerin ani'qlaw payi'ti'nda siyasiy ha'm basqa da ja'miyetlik sho'lkemlerdin' ja'ne g'alaba ha'reketlerdin', miynet ja'ma'a'tlerinin', puqaralar ji'ynali'slari'ni'n', g'alaba xabar qurallari'ni'n' wa'killeri qatnasi'wg'a haqi'li'. Komissiyalardi'n' ma'jilisine yamas dawı's beriw ushi'n uchastkalarg'a qatnasi'wshi' adamlar o'zlerin' jibergen sho'lkemlerdin' ji'ynali's protokoli'nan tasti'yi'qlang'an ko'shirmege yamasa olardi'n' wa'killigin tasti'yi'qlaytug'i'n basqa da hu'jjetke iye boli'wi' tiyis. Ko'rsetilgen wa'killerdin' qatnasatug'i'ni' tuwralı' referendumni'n' komissiyalari'na aldi'n-ala xabarlaw talap etilmeydi. Referendum komissiyalari'ni'n' jumi'si'na aralasi'wi'na jol qoyı'lmaydı'.

8-statya. Referendumdi' materiallı'q jaqтан ta'miyinlew.

Referendumg'a tayarlı'q ko'riwge ha'm oni' o'tkeriwge baylani'sli' shi'g'i'nlar Qaraqalpaqstan Respublikasi'ni'n' ma'mleketlik qarji'lari'ni'n' esabi'nan jumsaladi'.

Ma'mleketlik uyi'mlar, ka'rxanalar, ma'kemeler, sho'lkemler ha'm olardi'n' birlespeleri referendum komissiyalari'ni'n' i'qti'yari'na za'ru'rlı' jaylar

ha'm u'skenelerdi biypul beredi. Referendum komissiyalari'ni'n' jumi'si' ushi'n ma'mleketlik emes ka'rxanalardi'n' ha'm sho'lkemlerdin' jaylari' menen u'skenelerin ijarag'a alg'ani' ushi'n haqi' respublikali'q byudjettin' qarji'lari' esabi'nan to'lenedi.

9-statya. Referoendum haqqi'nda ni'zamlardi' buzg'ani' ushi'n juwapkershilik.

Qaraqalpaqstan Respublikasi' puqaralari'ni'n' referendumda qatnasi'w, u'git-na'siyat jumi'slari'n ju'rgiziw boyi'nsha huqi'qlari'n erkin tu'rde a'melge asi'ri'wg'a zorli'q penen, aldaw, abay etiw yamasa basqasha tu'rde tosqi'nshi'li'q jasawshi' adamlar, sonday-aq referendumni'n' hu'jjetlerin jalg'an tu'rde ra'smiylestirgeni, jasi'ri'n dawis' beriw principin buzg'ani' yamasa usi' ni'zamdi' basqasha tu'rde buzi'wg'a jol qoyg'ani' ushi'n referendum komissiyalari'ni'n' ag'zalari', ma'mleketlik ha'm ja'miyetlik uyi'mlardi'n' lawazi'mli' adamlari', siyasiy partiyalardi'n' ha'm ha'reketlerdin' wa'killeri, intali' topardi'n' ag'zalari', qol qoyi'wlardi' jiy'newshi' adamlar ni'zam ha'm belgilengen ta'rtipte juwapkershilikke tarti'ladi'. Referendum komissiyalari'ni'n' ag'zalari'na aqi'retlewshi mu'na'siybetinde bolg'an adamlar da juwapkershilikke tarti'ladi'.

II-bap. Referendumg'a tayarli'q ko'riw ha'm oni' o'tkeriw

10-statya. Referendum o'tkeriw intasi'.

Qaraqalpaqstan Respublikasi' referendumi'n o'tkeriw intasi' menen:

Qaraqalpaqstan Respublikasi'ni'n' puqaralari':

Qaraqalpaqstan Respublikasi'ni'n' Joqarg'i' Ken'esi;

Qaraqalpaqstan Respublikasi' Joqarg'i' Ken'esi Basli'g'i' shi'g'i'wi' mu'mkin.

11-statya. Qaraqalpaqstan Respublikasi' puqaralari'ni'n' referendum o'tkeriwdi talap etiw huqi'qlari'n a'melge asi'ri'wlari'.

Referendum tuwrali' talapqa referendumg'a qatnasi'w huqi'qi'na iye bolg'an keminde bir ju'z eliw mi'n' puqarani'n' qoli' qoyi'lg'an jag'dayda Qaraqalpaqstan Respublikasi'ni'n' puqaralari' referendum o'tkeriw huqi'qi'n a'melge asi'radi'. Yeger puqaralardi'n' qollari' usi' ni'zamdi' buzbay qoyi'lg'an bolsa, Qaraqalpaqstan Respublikasi'ni'n' Joqarg'i' Ken'esi referendumdi' belgilew haqqi'nda qarar qabi'l etiwge minnetli.

Referendum o'tkeriw tuwrali' talapqa qol qoyi'wlardi' jiy'new intasi'n ko'teriw huqi'qi' Qaraqalpaqstan Respublikasi'ni'n' referendumg'a qatnasi'w huqi'qi'na iye bolg'an ha'r bir puqarasi'na yamasa puqaralardi'n' topari'na tiyisli boladi'. Qaraqalpaqstan Respublikasi'ni'n' puqaralari' qol qoyi'wlardi' toplaw huqi'qi'n i'qiti'yarli' tu'rde ha'm o'z betinshe a'melge asi'radi'.

Usi' ni'zamni'n' talaplari'na muwapi'q Qaraqalpaqstan Respublikasi'ni'n' puqaralari'nan du'ziletug'i'n referendumni'n' intali' toparlari' qol qoyi'wlardi' jiy'newdi' sho'lkemlestiredi ha'm a'melge asi'radi'.

12-statya. Referendumni'n' intali' topari'n du'ziw ha'm oni' dizimge ali'w.

Referendum o'tkeriw za'ru'rli'g haqqi'nda ma'seleni sheshiw maqsetinde puqaralardi'n' intasi' boyi'nsha puqaralardi'n' jiy'nali'slari' o'tkeriledi. Jiy'nali's o'tkeriw ushi'n inta ko'tergen adamlar 10 ku'nnen keshikpey jiy'nali's o'tkeretug'i'n ori'n ha'm waqi't tuwrali' xali'q deputatlari'ni'n' tiyisli Ken'esin yamasa ha'kimdi xabarlandi'ri'wi' lazi'm.

Yeger jiy'nali'sqa referendumg'a qatnasi'w huqi'qi'na iye bolg'an Qaraqalpaqstan Respublikasi'ni'n' keminde 300 puqarasi' qatnassa, jiy'nali's toli'q huqi'qli' boladi'.

Jiy'nali'sti'n' aldi'nda og'an qatnasi'wshi'lar dizimge ali'nadi', Jiy'nali's o'zinin' prezidiumi'n saylaydi', referendum o'tkeriw za'ru'rli'gin yamasa za'ru'r emesli'gin, sonday-aq referendumg'a usi'ni'latug'i'n qarar joybari'ni'n' tekstin dodalaydi'.

Referendum o'tkeriw ha'm referendumg'a usi'ni'latug'i'n teksti tasti'yi'qlaw za'ru'rli'g tuwrali' sheshim qabi'l etilgen jag'dayda jiy'nali's ashi'q yamasa jasi'ri'n dawis' beriw menen keminde 10 adam qurami'nda referendumni'n' intali' topari'n saylaydi' ha'm og'an qol qoyi'wlardi' jiy'new ilajlari'n sho'lkemlestiriwdi tapsi'radi'.

Jiy'nali's protokoli' ha'm oni'n' qatnasi'wshi'lari' dizimge ali'ng'anli'g'i' haqqi'nda mag'li'wmatlar ha'm intali' topardi'n' dizimi dizimge ali'ni'wi' ushi'n puqaralardi'n' jiy'nali'si' o'tkerilgen aymaqtag'i' xali'q deputatlari' rayonli'q yamasa qalali'q Ken'esine yamasa oni'n' ha'kimine tapsi'ri'ladi', Ken'es yamasa ha'kim protokol ali'ng'an waqi'ttan baslap bir ha'ptelik mu'ddette intali' topardi' dizimge ali'w haqqi'nda yamasa usi' Ni'zamni'n' talaplari' buzi'lg'an jag'dayda dizimge ali'wdan bas tarti'w haqqi'nda qarar shi'g'ari'wi' tiyis. Dizimge ali'wdan bas tartqani' tuwrali' rayonli'q, qalali'q sudqa shag'i'm etiliwi mu'mkin, sud bes ku'nlik mu'ddet ishinde u'zil-kesil qarar shi'g'aradi'.

Topar dizimge ali'ng'anli'g'i' haqqi'nda qarar qabi'l etilgennen son' u'sh ku'n mu'ddet ishinde tiyisli ha'kim intali' topardi'n' wa'kiline dizimge ali'ng'anli'g'i' haqqi'nda qarardi'n' ko'shirmesin ha'm topardi'n' ag'zalari'ni'n' gu'wali'qlari'n beredi.

Ha'r bir referendum boyi'nsha du'ziletug'i'n intali' toparlardi'n' uli'wma sani' sheklenbeydi. U'sh yamasa onnan aslam intali' toparlardi'n' sheshimi boyi'nsha referendumni'n' baylani'sti'ri'wshi' intali' topari'n du'ziwge jol qoyi'ladi'.

Dizimge ali'ng'an intali' toparlar tuwrali' mag'li'wmatlar intali' toparlar du'zilgen ori'nlarda ha'kimlikler ta'repinen Qaraqalpaqstan Respublikasi' Joqarg'i' Ken'esinin' Basli'g'i'na tapsi'ri'ladi'.

13-statya. Referendumni'n' intali' toparlari'ni'n' qol qoyi'wlardi' jiy'new ta'rtibi ha'm mu'ddetleri.

Dizimge ali'ng'ani' tuwrali' sheshimnin' ko'shirmesin alg'an waqi'ttan baslap referendumni'n' intali' topari' referendum o'tkeriw haqqi'nda talap etip qol qoyi'w qag'azlari'na irkinishsiz tu'rde qol qoyi'wlardi' jiy'newdi' sho'lkemlestiriw ha'm bul jumi'sti' a'melge asi'ri'w huqi'qi'na iye.

Referendum haqqi'nda ma'sele boyi'nsha qol qoyi'wlardi' jiy'newdi'n' uli'wma da'wiri usi' referendum boyi'nsha birishi du'zilgen intali' toparlardi'n' birewinin' dizimge ali'ng'ani' tuwrali' gu'wali'q berilgen ku'nnen baslap eki aydan aspaw'i' tiyis.

Yeger usi' mu'ddet ishinde puqaralardi'n' za'ru'rli' mug'dardag'i' qol qoyi'wlari' jiy'newmasa, onda bunnan bi'lay qol qoyi'wlardi' jiy'new toqtati'ladi'. Sol ma'sele boyi'nsha referendum o'tkeriwdi talap etip keminde bir ji'l o'tkennin keyin shi'g'i'wg'a ruxsat etiledi.

14-statya. Referendumni'n' qol qoyi'w qag'azi'.

Referendum o'tkeriw talap etilgen Qaraqalpaqstan Respublikasi' puqaralari'ni'n' qol qoyi'wlari'n jiy'new ushi'n arnawli' qag'azlarda referendumg'a usi'ni'latug'i'n ma'selelerdin' ani'qlamas'i, yamasa usi'ni'li'p ati'rg'an ni'zamni'n' joybari' ma'nisinin' yaki basqa da sheshimnin' bayanlamasi' boli'wi' tiyis (bunda ni'zam joybari'ni'n' yamasa basqa da sheshimnin' toli'q teksti menen tani'si'w mu'mkinshiligi ta'miyinlengen jag'dayda). Referendumg'a usi'ni'latug'i'n ma'seleni intali' topar bir ma'nili juwap bergendey etip ani'qlap jazadi'.

Referendum o'tkeriw haqqi'ndag'i' talapti' quwatlaytug'i'n puqara qol qoyi'w qag'azi'na qol qoyadi', bunda o'zinin' familiyasi'n, ismin, a'kesinin' ati'n, tuwi'lg'an waqti'n, jasyatug'i'n orni'n, pasporti'ni'n' yamasa oni'n' orni'na ju'retug'i'n hu'jjetin' nomerin ha'm seriyasi'n ja'ne qol qoyi'w waqti'n ko'rsetedi.

Qol qoyi'w qag'azlardi'n' intali' topardi'n' basli'g'i' ha'm ag'zalari'ni'n' birewi tasti'yi'qlag'an boli'wi' kerek.

Ha'r bir qol qoyi'w qag'azi'nda referendumni'n' intali' topari' basli'g'i'ni'n' ha'm oni'n' ag'zalari'ni'n' birewinin' qoyg'an tasti'yi'qlawshi' qollari' menen bir qatarda tasti'yi'qlang'an qollardi'n' uli'wma sani' tuwrali' jazi'w jazi'ladi'. Intali' topar ag'zalari'ni'n' tasti'yi'qlawshi' qollari' xali'q deputatlari' tiyisli Ken'esinin' yamasa usi' intali' topar dizimge ali'ng'an ori'ndag'i' ha'kimliktin' mo'ri menen tasti'yi'qlanadi'.

15-statya. Juwmaqlasti'ri'wshi' protokol.

Qol qoyi'wlardi' jiy'new tamamlang'anнан keyin intali' topar juwmaqlasti'ri'wshi' protokol du'zedi, onda topardi' dizimge ali'w sa'nesi, qol qoyi'wlardi' jiy'newdi'n' tamamlani'w sa'nesi, jiy'new an qol qoyi'wlardi'n' sani' ko'rsetiledi. Bul protokol tiyisli Ken'estin' yamasa ha'kimliktin' mo'ri menen tasti'yi'qlanadi' ha'm referendum o'tkeriw talabi' menen birge Qaraqalpaqstan Respublikasi' Joqarg'i' Ken'es Basli'g'i'na jiberiledi, ol

za'ru'r bolg'an jag'dayda on ku'n mu'ddet ishinde ali'ng'an hu'jjetlerdi tekserip shi'g'i'wi' mu'mkin. Qol qoyi'w qag'azlari'nda bir puqarani'n' eki yamasa onnan da ko'birek ori'nlarda qol qoyg'anli'g'i' ani'qlansa, oni'n' bir de qoyg'an qoli' esapqa ali'nbaydi'.

Referendum o'tkeriw tuwrali' talapta referendumdi' o'tkeriw za'ru'rliqi tiykarlang'an bolip, referendumg'a usi'ni'li'p oti'rg'an ma'selelerdin' ani'qlaması' ni'zam yamasa basqa da qarar joybari' ko'rsetiliwi tiyis.

Qol qoyi'w qag'azlari' intali' topardi' dizimga alg'an xali'q deputatlari' Ken'esine saqlaw ushi'n tapsi'ri'ladi'.

Qaraqalpaqstan Respublikası' Joqarg'i' Ken'esinin' Basli'g'i' intali' toparlardan ali'ng'an materiallardı' dizimga aladi', olarda ko'rsetilgen mag'li'wmatlardı' uli'wmalasti'radi' ha'm usi' ni'zamni'n' talaplari' saqlang'an jag'dayda Qaraqalpaqstan Respublikası' Joqarg'i' Ken'esinin' tiyisli komitetleri ha'm komissiyalari' shi'g'arg'an juwmaqtı' esapqa ali'p referendumdi' belgilew haqqi'ndag'i' ma'seleni Qaraqalpaqstan Respublikası' Joqarg'i' Ken'esi sessiyasi'ni'n' ku'n ta'rtibine kirgizedi.

16-statya. Qaraqalpaqstan Respublikası' Joqarg'i' Ken'esinin' referendumdi' o'tkiziwdi talap etiw huqi'qi'ni'n' a'melge asi'ri'wi'.

Qaraqalpaqstan Respublikası' Joqarg'i' Ken'esi referendum o'tkiziwdi talap etiw huqi'qi'n' Joqarg'i' Ken'estin' komitetleri, deputatlar frakciyalari' ha'm bloklari', sonday-aq uli'wma deputatlardı'n' besten bir bo'leginen az bolmag'an deputatlar topari'ni'n' keminde birewinin' usi'ni'si' bolg'an jag'dayda oni' ko'rip shi'g'i'p, qoyi'lg'an ma'selelerdi referendumg'a ali'p shi'g'i'w arqali' a'melge asi'radi'.

17-statya. Qaraqalpaqstan Respublikası' Joqarg'i' Ken'esi Basli'g'i'ni'n' referendum o'tkiziwdi talap etiw huqi'qi'n' a'melge asi'ri'wi'.

Qaraqalpaqstan Respublikası' Joqarg'i' Ken'esinin' Basli'g'i' o'zinin' referendumdi' o'tkiziwi talap etiw huqi'qi'n' tikkeley Joqarg'i' Ken'eske usi'ni's etiw arqali' a'melge asi'radi'.

18-statya. Referendum o'tkeriw tuwrali' talap boyi'nsha qarar qabi'l etiw.

Qaraqalpaqstan Respublikası' Joqarg'i' Ken'esi referendum o'tkeriw tuwrali' talap boyi'nsha to'mendegi qararlardı'n' birewin qabi'l etige haqi'li'

a) referendumdi' belgilew, oni' o'tkeriw ku'ni ha'm oni' ta'miyinlew ilajlari' haqqi'nda;

b) referendumni'n' intakerleri usi' ni'zamdi' buzg'an jag'dayda referendum belgilew tuwrali' talaplardı' biykarlaw haqqi'nda;

v) referendum o'tkeriw tuwrali' talaplarda usi'ni'lg'an ni'zamdi' yamasa basqa qarardi' qabi'l etip, bunnan keyin referendum o'tkermew haqqi'nda. Qaraqalpaqstan Respublikası' Joqarg'i' Ken'esi usi'ni'lg'an materiallardı' qarap shi'g'adi' ha'm olar boyi'nsha tu'sken ku'nnen baslap bir ay ishinde qarar qabi'l etedi.

Qabi'l etilgen qarar u'sh ku'nlik mu'ddette g'alaba xabar qurallari'nda ja'riyalanadi'. Referendum belgilew tuwrali' qarar ja'riyalang'annan keyin on ku'nnen keshiktirilmey referendumg'a usi'ni'latug'i'n' ni'zamni'n' yamasa basqa qarardi'n' joybari' ja'riyalanadi'.

19-statya. Referendum o'tkeriw mu'ddeti.

Referendum oni' o'tkeriw tuwrali' qarar qabi'l etilgen ku'nnen baslap bir aydan buri'n ha'm u'sh aydan keshigip o'tkeriliwi mu'mkin emes.

Bul mu'ddet tek Qaraqalpaqstan Respublikası' Joqarg'i' Ken'esi ta'repinen sozi'li'wi' yamasa o'zgeriliwi mu'mkin.

III-bap. Referendumdi' o'tkeriw ha'm oni'n' juwmaqlari'n' shi'g'ari'w ta'rtibi

20-statya. Referendumdi' o'tkeriw boyi'nsha komissiya.

Qaraqalpaqstan Respublikası'ni'n' referendumni'n' tayarlaw ha'm o'tkeriw ushi'n:

a) referendumni'n' Worayli'q komissiyasi';

b) referendumni'n' okruglik komissiyalari';

v) referendumni'n' uchastkali'q komissiyalari' du'ziledi.

Referendumni'n' komissiyalari'ni'n' wa'killikleri olar du'zilgen waqi'ttan baslanadi' ha'm referendumni'n' na'tiyjeleri ja'riyalang'an waqi'ttan baslap bir ay mu'ddet o'tkennen keyin toqtati'ladi'.

Qaraqalpaqstan Respublikası' referendumni'n' o'tkeriwshi Worayli'q komissiyani'n' wa'killikleri Qaraqalpaqstan Respublikası' Joqarg'i' Ken'esine saylaw o'tkeriwshi Worayli'q saylaw komissiyasi' ta'repinen a'melge asi'ri'ladi'.

Referendumni'n' okruglik ha'm uchastkali'q komissiyalari' Qaraqalpaqstan Respublikası' Joqarg'i' Ken'esine saylaw boyi'nsha tiyisli saylaw komissiyalari'n' du'ziw ushi'n belgilengen ta'rtipte du'ziledi. Wokruglik komissiyalar referendumdi' tayi'ndaw haqqi'nda qarar ja'riyalang'an ku'nnen baslap bir ha'pte ishinde du'ziliwi tiyis, al uchstkali'q komissiyalar u'sh ha'pte ishinde du'ziliwi tiyis.

21-statya. Referendum o'tkeriwshi komissiyalardı'n' wa'killikleri ha'm olardı'n' jumi'slari'n' ta'miyinlew.

Qaraqalpaqstan Respublikası'ni'n' referendum o'tkiziwshi Worayli'q komissiyasi' usi' Ni'zamni'n' ori'nlanı'wi'n qadag'alawdi' a'melge asi'radi' ha'm oni'n' ha'mme jerde birdey bolip qollanı'li'wi'n ta'miyinleydi, za'ru'r bolg'an jag'dayda usi' Ni'zamni'n' rejelerine tu'sinik beriw haqqi'nda usi'ni's penen Qaraqalpaqstan Respublikası' Joqarg'i' Ken'esinin' Basli'g'i'na shi'g'adi', referendumdi' o'tkeriw boyi'nsha komissiyalardı'n' jumi'si'na bag'dar beredi, olardı'n' arasi'nda aqsha qarji'lari'n' bo'listiredi, usi' ni'zang'a qayshi' kelgen jag'dayda referendum komissiyalari'ni'n' qararlari'n' biykarlaydi', g'alaba xali'qli'q dawı's beriwge qatnasi'w ushi'n byulletenlerdin' tu'rlerin ha'm puqaralardı'n' dizimlerin, basqa da hu'jjetlerdi belgileydi, okruglik ha'm uchstkali'q komissiyalardı'n' qararlari' is-ha'reketlerine baylani'sli' shag'i'mlardı' qarap shi'g'adi' ha'm olar boyi'nsha u'zil-kesil sheshim qabi'l etedi, referendumni'n' juwmaqlari'n' shi'g'aradi', hu'jjetlerdin' saqlanı'w ta'rtibin belgileydi, usi' Ni'zang'a ha'm Qaraqalpaqstan Respublikası'ni'n' basqa da wa'killikleri a'melge asi'radi'.

Referendum o'tkiziwshi okrug komissiyalari' uchastkali'q komissiyalardı'n' jumi'slari'n' sho'lkemlestiredi, referendumda qatnasi'w huqi'qi'na iye bolg'an puqaralardı'n' dizimlerin' duri's du'ziliwin qadag'alaydi', okrugta dawı'slardı' esaplawdi'n' na'tiyjelerin ani'qlaydi', usi' Ni'zamni'n' saqlanı'wi'n ta'miyinlew boyi'nsha basqa da wa'killiklerdi a'melge asi'radi'.

Referendum o'tkiziwshi uchastka komissiyalari' «Qaraqalpaqstan Respublikası' Joqarg'i' Ken'esine saylaw haqqi'nda»g'i' Qaraqalpaqstan Respublikası'ni'n' Ni'zami'nda belgilengen ta'rtipte referendumda qatnasi'w huqi'qi'na iye bolg'an puqaralardı'n' dizimlerin du'zedi, usi'g'an baylani'sli' ma'selelerdi sheshedi, dawı's beriw haqqi'nda puqaralarg'a ma'lim etedi, dawı's beriw ushi'n jaylardı' tayarlawdi' ta'miyinleydi ha'm dawı's beriw ku'ninde barli'q uchstkalarda dawı's beriwdi sho'lkemlestiredi, referendum o'tkiziwshi okrug komissiyasi'na dawı's beriw na'tiyjelerin ma'lim etedi, usi' Ni'zang'a muwapi'q basqa da wa'killiklerdi a'melge asi'radi'.

Referendum o'tkiziwshi komissiyalardı'n' jumi'si'n sho'lkemlestiriw «Qaraqalpaqstan Respublikası'ni'n' Joqarg'i' Ken'esine saylaw haqqi'nda»g'i' Qaraqalpaqstan Respublikası' Ni'zami'ni'n' talaplari'na muwapi'q iske asi'ri'ladi'.

Referendum komissiyalari'ni'n' wa'killikleri shen'berinde qabi'l etken qararlari' barli'q ma'mleketlik ha'm ja'miyetlik uyi'mlar, siyasiy partiyalar ha'm ha'reketler, ka'rxanalar, ma'kemeler ha'm sho'lkemler, lawazi'mli' adamlar ha'm puqaralar ta'repinen ori'nlanı'wi' sha'rt.

Referendum o'tkiziwshi komissiyani'n' basli'g'i', basli'qti'n' ori'nbasari', sekretari' yamasa ag'zasi' referendumg'a tayarli'q ha'm oni' o'tkeriw da'wirinde komissiyani'n' qarari' boyi'nsha referendumdi' o'tkeriwge aji'rati'lg'an qarji'lardı'n' esabi'nan ortasha xi'zmet haqi'si'ni'n' saqlanı'wi' ha'm o'ndirislik yamasa xi'zmet babi'ndag'i' minnetlerin ori'nlawdan azat etiliwi mu'mkin.

Ma'mleketlik ha'm ja'miyetlik uyi'mlar, ka'rxanalar, ma'kemeler, sho'lkemler, lawazi'mdag'i' adamlar referendum o'tkiziwshi komissiyalarg'a o'zlerinin' wa'killiklerin a'melge asi'ri'wi'nda olarg'a ja'rdem ko'rsetiwge, olardı'n' jumi's islewi ushi'n za'ru'r bolg'an jaylar menen u'skenelerdi, mag'li'wmatlar menen materiallardı' belgilengen ta'rtipte beriwge minnetli.

22-statya. Referendum o'tkiziletug'i'n' okrugler ha'm uchastkalar.

Qaraqalpaqstan Respublikasi'ni' referendumi' n' o'tkeriw boyi'nsha okrugler referendum o'tkiziwshi Worayli'q komissiyalar ta'repinen du'ziledi. Wolardi'n' shegaralari' ha'm referendum o'tkiziwshi okruglik komissiyalardi'n' ma'kan jayi' ko'rsetilgen ditzimter referendum o'tkiziwshi Worayli'q komissiya dawi's beriwdi o'tkeriw ha'm dawi'slardi' esaplaw ushi'n rayonlardagi' qalalardi'n' ha'm rayonlardagi' qalalardi'n' aymaqlari' uchastkalar'ga bo'linedi. Uchastkalar a'skeriy bo'limlerde de du'ziledi. Sanatoriy ha'm ha'm dem ali'w u'yerinde, emlewana ha'm basqa da stacionarli'q emlew ma'kemelerinde, ali'sta jaylasqan ha'm bari'wi' qi'yi'n bolg'an jerlerdegi puqaralardi'n' boli'p ati'rg'an ori'nlarinda du'ziliwi mu'mkin. Referendum o'tkiziletug'i'n uchastkalardi' du'ziw ta'rtibi ha'm normasi' «Qaraqalpaqstan Respublikasi' Joqarg'i' Ken'esine saylaw haqqi'nda»g'i' Qaraqalpaqstan Respublikasi'ni' Ni'zami'na muwapi'q belgilenedi.

23-statya. Referendumda qatnashi'w huqi'qi'na iye bolg'an puqaralardi'n' dizimleri. Referendumda qatnashi'w huqi'qi'na iye bolg'an puqaralardi'n' dizimine referendum o'tkeriletug'i'n ku'nge jasi' a'h ge tolg'an jasap ati'rg'an Qaraqalpaqstan Respublikasi'ni' barli'q puqaralari' kirgiziledi. Referendumda qatnashi'w huqi'qi'na iye bolg'an puqaralardi'n' dizimleri Qaraqalpaqstan Respublikasi' Joqarg'i' Ken'esine saylaw ushi'n belgilengen ta'rtipte du'ziledi ha'm ha'mme tani'si'p shi'g'i'wi' ushi'n referendum ku'ninen on ku'n aldi'n uchstkali'q komissiyani'n' jayi'nda, al sanatoriylar menen dem ali'w u'yerinde, emlewaxanalar menen basqa da stacionarli'q emlew ma'kemelerinde, ali'sta jaylasqan ha'm bari'wi' qi'yi'n bolg'an jaylarda referendum'ga eki ku'n qalg'anda ildirip qoyi'ladi'. Uchstkali'q komissiya dizimler turg'an ori'n ha'm oni'n' menen tani'si'w waqti' jo'ninde puqaralarg'a ma'lim etedi. Ha'r bir puqara dizimge kirgizilmegenligi, naduri's kirgizilgenligi yaki dizimmen shi'g'ari'p taslag'anli'g'i' haqqi'nda, sonday-aq dizimlerdegi ani'q emeslikler haqqi'nda ari'z etiw huqi'qi'na iye. Dizimdegi ani'q emeslikler haqqi'ndag'i' arzani' referendum o'tkiziwshi uchastka komissiyasi' eki ku'nnen keshiktirmey referendum aldi'nda yamasa ku'ninde bolsa - da'rhal ko'rip shi'g'i'wi', za'ru'rlu' o'zgeriwlerdi kirgiziw yamasa arza iyesine oni'n' arzasi'ni'n' natuwri' ekenligi haqqi'nda tiykarli' qarardi'n' ko'shirmesin beriw sha'rt. Bul qarar u'stinen referendumn kemnide u'sh ku'n aldi'n rayon (qala) sudi'na arza beriliwi mu'mkin, sud arzani' eki ku'n ishinde ko'rip shi'g'i'wi' sha'rt. Sudti'n' qarari' u'zil-kesil boli'p esaplanadi'. Referendum o'tkiziwshi uchastka komissiyasi' sudti'n' qarari'na muwapi'q dizimge da'rhal du'zetiw kirgizedi.

24-statya. Dawi's beriw byulleteni. Dawi's beriw byulleteninde referendum'ga qoyi'lg'an sorawdi'n' yamasa qarar joybari'ni'n' teksti ha'm dawi's beriwshinin' o'z erkin bildiriwinin' variantlari' jazi'ladi'.

Referendumda qaralardi'n' bir neshe alternativali' joybarlari' qoyi'lg'an bolsa, onda olardi'n' barli'g'i' bir byulletenge kirgizilidi, izbe-iz nomerlenedi, bir-birinen uzi'ni'na si'zi'qlar menen aji'rati'li'p qoyi'ladi' ha'm olar boyi'nsha ayi'ri'm tu'rde dawi's beriledi. Dawi's beriw byulletenlerinin' u'lgisi menen teksti referendum'ga keminde 30 ku'n qalg'an mu'ddetten keshiktirilmesten Worayli'q komissiya ta'repinen tasti'yi'qlanadi'. Wokruglik komissiyalar referendum'ga deyin 15 ku'n qalg'an mu'ddetten keshiktirmesten uchstkali'q komissiyalardi' dawi's beriw byulletenleri menen ta'miynleydi. Referendumda dawi's beriw byulleteni ma'mleketlik tilde, sonday-aq saylaw okrug'i xalqi'ni'n' ko'pshiligi qari'm-qatnas jasaytug'i'n tilde, referendum o'tkiziwshi Worayli'q komissiya belgilengen ta'rtipte ha'm oni'n' qadag'alawi' asti'nda basi'p shi'g'ari'ladi'.

25-statya. Dawi's beriw waqti' ha'm orni'. Dawi's beriw referendum ku'ni jergilikli waqi't penen saat 7 den 20 g'a deyin ju'rgiziledi. Dawi's beriw waqti' ha'm orni' haqqi'nda uchstkali'q komissiya puqaralarg'a referendum'ga keminde bes ku'n qalg'anda ma'lim etedi. A'skeriy bo'limlerde du'zilgen, sanatoriy menen dem ali's u'yerinde, emlewaxanalar menen basqa da stacionarli'q emlew ma'kemelerinde, ali'sta jaylasqan ha'm bari'wi' qi'yi'n bolg'an jaylarda uchstkali'q komissiya dizimge kirgizilgen barli'q saylawshi'lar dawi's berip bolg'an jag'dayda dawi's beriwdi qa'legen waqi'tta tamamladi' dep ja'riyalawi' mu'mkin.

26-statya. Referendumda dawi's beriw ha'm dawi'slardi' esaplaw. Referendumda dawi's beriwdi sho'lkemlestiriw ta'rtibi ha'm dawi'slardi' esaplaw «Qaraqalpaqstan Respublikasi' Joqarg'i' Ken'esine saylaw haqqi'nda»g'i' Qaraqalpaqstan Respublikasi' Ni'zami'ni'n' talaplari'na muwapi'q a'melge asi'ri'ladi'. Byulleten alg'an waqi'tta puqara dawi's beriwshilerdin' dizimdegi o'z familiyasi'ni'n' tusi'na qol qoyadi'. Puqaralar dawi's bergende eger qarsi' dawi's berse referendum'ga kirgizilgen sorawdi'n' ani'qlamasin si'zadi' yamasa jaqlap dawi's bergende oni' si'zbyadi'. Tasti'yi'qlanbag'an u'lgidegi byulletenler haqi'yqi'y emes dep tabi'ladi'. Byulletennin' haqi'yqatli'g'i'na gu'man tuwg'an jag'dayda ma'sele uchstkali'q komissiya ta'repinen dawi's beriw joli' menen sheshiledi. Yeger dawi's beriwshilerdin' dizimine kirgizilgen puqara referendum ku'ni jsaytug'i'n orni'nda boli'w mu'mkinshiligine iye bolmasa, ol o'zinin' jsaytug'i'n orni' boyi'nsha uchstkali'q komissiyadan byulleten sorap ali'wi', dawi's beriwshilerdin' dizimine qol qoyi'wi', byulletendi tolti'ri'wi' ha'm oni' konvertke sali'p jelimlep uchstkali'q komissiyag'a taslap ketiw mu'mkin. Mu'ddetinen buri'n dawi's beriw byulletenleri jabi'q konvertlerde referendum ku'ni dawi's tamamlang'annan keyin quti'lardi' ashi'wdan aldi'n komissiya ag'zalari'ni'n' qatnashi'wi'nda uchstkali'q komissiyani'n' basli'g'i' ta'repinen quti'g'a sali'nadi'.

27-statya. Dawi's beriwdin' juwmaqlari' boyi'nsha protokol. Berilgen dawi'slardi' esaplawdi'n' juwmaqlari' uchstkali'q komissiyani'n' ma'jilisinde dodalanadi' ha'm eki nusqada du'zilgen protokol'ga kirgiziledi. Protokollar si'ya menen yamasa sharikli ruchkalar menen tolti'ri'ladi', uchstkali'q komissiyani'n' barli'q ag'zalari' ta'repinen og'an qol qoyi'ladi' ha'm mo'r basi'li'p tasti'yi'qlanadi'. Yeger bir neshe referendular o'tkerilgen bolsa, olardi'n' ha'r biri boyi'nsha o'z aldi'na protokollar du'ziledi. Protokoldi'n' birinshi nusqasi' okruglik komissiyag'a ali'p kelinedi, ekinshi nusqasi' uchstkali'q komissiyada saqlaw ushi'n qaldi'ri'ladi'. Wokruglik komissiya uchstkali'q komissiyalardi'n' protokollari' tiykari'nda ali'ng'an mag'li'wmatlardi' uli'wmalasti'radi', olardi' tekseredi ha'm dodalang'annan keyin eki nusqada juwmaqlawshi' protokol du'zedi ha'm og'an qol qoyi'p, mo'r menen tasti'yi'qlaydi', oni'n' birinshi nusqasi' referendumni'n' orayli'q komissiyasi'na irkilmesten jiberiledi yamasa basqa usi'llar menen jiberiledi. Referendum o'tkiziwshi okrug ha'm uchastka komissiyalari' dawi'slardi' esaplaw bolg'annan keyin protokollardi'n' ko'shirmelerin, byulletenlerdi ha'm soni'n' ishinde biykar etilgen byulletenlerdi mo'rlengen jag'dayi'nda tiyisli rayon ha'm qala ha'kimine tapsi'radi', bul jerde olar eki ay dawami'nda saqlanadi', bunnan keyin olar usi' waqi't ishinde referendumni'n' na'tiyjelerine narazi'li'q bildirilmese, bul hu'jjetler joq etiledi.

28-statya. Referendumni'n' na'tiyjelerin ani'qlaw. Referendum o'tkiziwshi Worayli'q komissiya referendum o'tkiziwshi barli'q okruglik komissiyalardi'n' protokollari' tiykari'nda: referendumda qatnashi'w huqi'qi'na iye bolg'an puqaralardi'n' sani'n; byulleten alg'an puqaralardi'n' sani'n; dawi's beriwge qatnasqan puqaralardi'n' sani'n; referendum'ga qoyi'lg'an qarardi'n' joybari'n jaqlap berilgen dawi'slardi'n' sni'n; qarsi' boli'p berilgen dawi'slardi'n' sani'n;

haqi'yqi'y emes dep tabi'lg'an byulletenlerdin' sani'n ani'qlaydi'.

Yeger referendumg'a qatnasqan puqaralardi'n' yari'mi'nan aslami' referendumg'a qoyi'lg'an ma'seleler boyi'nsha jaqlap pikir bildirse onda bul ma'seleler boyi'nsha qarar qabi'l etilgen dep esaplanadi'.

Qaraqalpaqstan Respublikasi' Konstituciyasi'n qabi'l etiw, og'an o'zgerisler ha'm qosi'mshalar kirgiziw ma'seleleri boyi'nsha referendum o'tkerilgen jag'dayda, eger referendumg'a qatnasi'w ushi'n dizimge kirgizilgen Qaraqalpaqstan Respublikasi' puqaralari'ni'n' yari'mi'nan aslami' qararlardi' jaqlap dawis berse olar qabi'l etilgen boli'p esaplanadi'.

Referendum bari'si'nda yamasa dawis'lardi' esaplaw waqti'nda usi' Ni'zam dawis beriwidin' na'tiyjelerine ta'sir ko'rsetetug'i'n da'rejede buzi'li'wi'na jol qoyi'lg'ani' ushi'n referendum na'tiyjeleri haqi'yqi'y emes dep tabi'li'wi' mu'mkin. Usi'nday ni'zam buzi'li'w jag'daylari' ani'qlang'anda referendum na'tiyjeleri u'stinen bir ay mu'ddet ishinde Qaraqalpaqstan Respublikasi'ni'n' Joqarg'i' Sudi'na shag'i'm etiliwi mu'mkin.

29-statya. Referendumda qabi'l etilgen qarardi' ja'riyalaw ha'm oni'n' ku'shine kiriwi.

Referendum na'tiyjeleri dawis beriw tamamlang'annan keyin on ku'nnen keshiktirilmesten referendum o'tkiziwshi Worayli'q komissiya ta'repinen g'alaba xabar qurallari' arqali' Qaraqalpaqstan Respublikasi'ni'n' xalqi'na jetkeriledi.

Qaysi' bir okrug yamasa uchastka boyi'nsha dawis beriwidin' na'tiyjeleri haqi'yqi'y emes dep tabi'lg'an jag'dayda referendum o'tkiziwshi Worayli'q komissiya referendum o'tkiziwshi tiyisli komissiyag'a eki ha'pte waqi't ishinde usi' okrugte yamasa uchstkada qayta dawis beriwdi o'tkeriwdi tapsi'ri'wi' yamasa referendum o'tkiziwshi Worayli'q komissiya o'zinin' qarari' menen usi'nday okrugler, uchastkalar boyi'nsha dawis beriwidin' na'tiyjelerin, eger olarsi'z-aq uli'wma alg'anda referendum boli'p o'tti dep esaplaw mu'mkin bolg'an jag'dayda, referendumni'n' uli'wma na'tiyjelerinen shi'g'ari'p taslawi' mu'mkin. Referendum o'tkiziwshi Worayli'q komissiyani'n' qararlari' u'stinen usi' qararlar qabi'l etilgen ku'nnen baslap bir ha'pte ishinde Qaraqalpaqstan Respublikasi'ni'n' Joqarg'i' Sudi'na shag'i'm etiliwi mu'mkin.

Referendumda qabi'l etilgen qarar referendumni'n' na'tiyjeleri haqqi'nda ra'smiy tu'rde bildirilgen waqi'ttan baslap jети ku'n mu'ddetten keshiktirilmey Qaraqalpaqstan Respublikasi' Joqarg'i' Ken'esinin' Basli'g'i' ta'repinen ja'riyalanadi' ha'm eger referendumni'n' qarari'nda basqa mu'ddet na'zerde tuti'lg'an bolmasa, ja'riyalang'annan baslap ku'shine kiredi.

Ko'rip shi'g'i'ldi':

-
-
-

- [Ministrler Ken'esi](#)
- [Statistikaliq ha'm analitikaliq ma'gliwmatlar](#)
- [Ministrlikler ha'm vedomstvolar](#)
- [Qala ha'm rayon ha'kimlikleri](#)
- [Hu'jjetler](#)
- [Respublika miymanlarina](#)
- [Elektron hu'kimet](#)
- [Interaktiv ma'mleketlik xi'zmetler](#)